

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Una cultura sense Déu

PERFIL

JOAN F. MIRA (VALÈNCIA, 1939), ESCRIPTOR, ANTROPÒLEG I TRADUCTOR, DONA CONTINUÏTAT A 'EL TRAMVIA GROC' (2013) AMB UN SEGON VOLUM DE MEMÒRIES QUE ARRENCA QUAN DESCOBREIX ALS 14 ANYS LA CRIDA DE DÉU I EMPREN EL CAMÍ RELIGIÓS

JOAN GARÍ

La progressiva laïcització de la societat occidental ha provocat epifenòmens clarament indesitjats. Ara qualsevol alumne de 16 anys que cursa 4t d'ESO ignora àmpliament què és la quaresma o l'Esperit Sant, i molts estudiants novençans d'història de l'art no entenen res al davant de quadres que exigeixen no un adoctrinament previ sinó un conjunt de referents que simplement s'han esborrat. Aquells agnòstics que estimem la cultura considerem aquesta situació un simple desastre. És així com ho viu quotidianament l'escriptor i antropòleg Joan F. Mira. Com tants col·legues de la seua generació, Mira va ingressar en un seminari però va acabar abandonant els estudis, a Roma, abans de com-

pletar la seua formació per a convertir-se en capellà. Molts anys després, quan és ja un ancià savi i escèptic, ha volgut evocar aquells anys de formació en el volum de memòries *Tots els camins*.

Tots els camins arriba set anys després de la publicació d'un primer tom de caràcter memorialístic, *El tramvia groc*. En aquella ocasió Mira dedicava pàgines notables a les seues vivències dins la granja familiar –als afores de València–, en contacte directe amb una horta ubèrrima i vitalment magistral. Només la desaparició prematura del seu progenitor precipitaria la seua decisió de seguir una educació religiosa, un canvi radical de vida que el xiquet de 14 anys que l'acceptava no podia saber quines conseqüències acabaria tenint. Com vaig escriure a propòsit d'*El tramvia groc*: “Al capdavant, el pubis rosat d'una veïneta podia ser –i era!– tan sagrat com el calze que el sacerdot sostenia entre les mans suoroses. I aquesta vivència gojosa resultava tan punyent com les màgades de la vida –la ferida involuntària causada per la mare, la mort dramàtica del pare”.

La mirada un “vell agnòstic”

Tots els camins és, en gran part, la crònica sumària de la peripècia de l'autor pels diferents centres on els atzars celestials el van portar: primer Iecla, a Múrcia, després el monestir d'Iratxe, a Navarra, i finalment la Universitat Gregoriana de Roma. El xaval que, als 14 anys, descobreix gràcies als seus mestres la llengua grega i un projecte personal de santedat és observat, tants anys després, amb la indulgència de la prolecta persona en què s'ha convertit, “si és que un vell agnòstic,

TOTS ELS CAMINS
JOAN F. MIRA
PROA
384 PÀG. / 19,50 €

sentimental i alhora fastigosament i penosament racionalista pot comprendre aquell pobre adolescent embadalit”.

L'adolescent embadalit, però, va atresorant vivències. A Iratxe un dels seus professors l'envisca en una confusa maniobra de seducció. És el mateix que li regala, insospitadament, la *Gramàtica valenciana* de Sanchis Guarner, i li obre així els ulls a la seua pròpia llengua. Entre els murs ferrenyament benedictins el jove Mira aprén el costum del treball pautat i metòdic i, dècades després, el vell Mira es pregunta si la clausura de tot aquell món “realment significa un avanç cultural, una forma de progrés social, més llibertat civil, i una vida millor, més humana i feliç”.

A Roma, el dimoni, el món i la carn guanyen la partida. Abandona la Gregoriana per la Lateranense i acaba els estudis de filologia ja fora de l'orde escolàpia. Després vindrà la immersió en la realitat del seu propi país, l'entrada en la política clandestina de l'antifranquisme i algunes experiències laborals extremes (més un primer amor deliciosament frustrat). Entre tot això, l'autor destaca el seu interès per l'antropologia, que li ha permès una mirada vasta sobre la realitat i donar una altra dimensió al seu treball com a escriptor professional.

El conjunt i l'estil de *Tots els camins* és un poc més desmanegat i desigual que el d'*El tramvia groc*. La causa probablement és la nombrosa inserció d'altres textos (com ara extensos passatges reescrits de la novel·la *El desig dels dies*). Çai lla, però, emergeix la poderosa prosa de Mira, que no deixa de ser un bagatge final perfectament incitant. ♦♦

'TOTS ELS CAMINS' ÉS, EN GRAN PART, LA CRÒNICA SUMÀRIA DE LA PERIPÈCIA DE L'AUTOR PELS DIFERENTS CENTRES ON ELS ATZARS CELESTIALS EL VAN PORTAR

CELIA ATSET

Nadia Hafid i la geometria de l'absència

XAVI SERRA

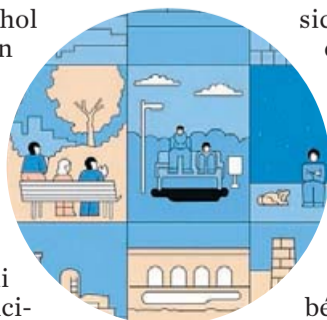
Com es dibuixa l'absència d'un pare? És una pregunta que batega fort a les pàgines d'*El buen padre*, la primera novel·la gràfica de Nadia Hafid (Terrassa, 1990).

La protagonista és una noia en qui intuïm una ferida oberta per l'abandonament del pare, un immigrant marroquí que fa prop de 20 anys va tornar al seu país deixant enrere dona i filles catalanes. Hafid s'acosta a la història des de dos temps: un de present que captura el malestar i desemparament de la protagonista i, sobretot, un de passat recordat amb una fredor que filtra la ingenuïtat de la infància. Amb el seu dibuix de figures geomètri-

ques, de línia hiperclara i depurada, Hafid estudia la rutina d'una família en què el sentiment de fracàs del pare ja ha creat un buit, un forat negre d'impotència i culpa. Estirat al llit o al sofà, sempre apàtic i fumant, la figura del pare ressona en la de la seva filla, en les dificultats que tindrà de gran per socialitzar o en l'atracció per l'alcohol com a refugi. Però en aquest paisatge desolat també emergeix discretament la presència de la mare. Ella és qui recull els vidres, qui porta els fills a l'escola quan el pare desapareix i qui s'inventa un dia de felicitat a la platja per fugir d'un

ambient opressiu. Sempre en segon pla, ella podria ser el *bon pare* d'un títol que no s'hauria d'interpretar en clau irònica: en el retrat del pare no hi ha rancúnia sinó empatia cap a la derrota íntima de l'home, tot i que això no treu crueta al testimoni del seu abandonament, primer emocional i després físic. I aquí rau la força emocional del còmic, en la complexitat dels sentiments que descriu i en l'honestat d'un relat sobre la pèrdua travessat de veritat i dolor.

El buen padre també és el punt àlgid com a narradora de Hafid, que

EL BUEN PADRE
NADIA HAFID
ROCA EDITORIAL
140 PÀG. / 16,90 €

abans d'aquest debut editorial ja havia destacat com a gran promesa del còmic nacional gràcies a obres autoeditades com *Adiós nostalgia* (2018) i *Más allá de mí* (2018). En la nova obra el tractament del color fa un salt exponencial: utilitza gammes limitades de blau i carbassa amb una gran intuïció expressiva, però sobretot brilla la maduresa del seu estil, d'una simplicitat que amaga un llarg treball de depuració. Hafid no esquematitza la realitat amb les seves línies minimalistes i figures iconogràfiques, sinó que crea un escenari vectorial de bellesa tràgica –la influència de Chris Ware hi és, sí, i molt ben assimilada–, un univers d'infàncies perdudes i somnis trencats. Resumint: un dels millors debuts dels últims anys. ♦♦